

JURNALUL DE LA LOUISVILLE, KENTUCKY

8 ianuarie - 15 mai 2000

15 ianuarie

Am ajuns cu bine în America sîmbăta trecută. Încep un an nou pe acest continent tînăr, al tuturor posibilităților, al cerurilor neașteptate, dramatice, cu nori devorînd spațiile, fabulînd despre pionieri cu ochii mereu ațintiți spre Vest, înaintînd în căruțele lor pline cu copii, prin bogatele tufe sălbatice de căpșuni și zmeură, încît caii aveau picioarele pătate pînă la genunchi de sucii lor ademenitor. Sau viile, cu vița cățărata prin pădurile dese, încît singura posibilitate de a culege strugurii era tăierea copacilor. O lume în mișcare, în căutare de pămînt sau de aur. De viață.

A treia mea ședere în America se întîmplă în Kentucky. În 10 martie 1775, un anume Daniel Boone, în fruntea a 28 de oameni înarmați cu topoare, au defrișat un drumeag, încă prea îngust pentru căruțe, prin trecătoarea Cumberland spre rîul Kentucky. Cîteva zile mai tîrziu Compania Transilvania cumpăra de la indienii Cherokee pentru bunuri în valoare de numai 10.000 de lire două treimi din statul Kentucky de azi și o bucată zdrăvăvă din nordul statului Tennessee.

Kentucky e statul ce marchează începutul Sudului american. Cu păsări Cardinal precum flăcările sau albastre ca marea, stat celebru pentru caii săi de rasă, whisky, tutun și Chevrolet, dar și pentru clima sa subtropicală cu tornade și muzică bluegrass.

Locuiesc la Louisville, pe Sherwood la numărul 2032, stradă care se face din bulevardul Bardstown (orașul Bardului), la celălalt capăt e un parc cu nume de indian, Cherokee Park. Deci stau între orașul bardului și o pădure.

Locație ideală pentru o poetă și apoi Bardstown road duce la ...Mînăstirea Ghetzimani, doar la 26 km distanță. E mînăstirea unde s-a călugărit, a trăit, a scris, dar mai ales s-a rugat Thomas Merton, pe numele său de călugăr Luca.

O coincidență cu sensuri mai adînci, cînd mă gîndesc la cît de mult m-au ajutat jurnalele acestui mare scriitor și smerit călugăr în lunga mea iarnă din Pennsylvania din 1997 și 1998. Și la cît visam atunci să ajung la această Mînăstire.

Azi e duminică. La 9.30 va veni o studentă de-ale mele care s-a oferit să mă ducă la biserica ortodoxă Sfîntul Mihail, la prima

mea Liturghie din acest an de pe pămînt american. Biserica e în afara orașului: 3701 St. Michael Church Drive at Hikes Lane and Furman Boulevard, preot Alexander Atty.

Ajungem la 10. E o biserică mare, frumoasă, ridicată în 1935 de antiohieni. Predica de azi e despre cei zece leproși vindecați de Domnul nostru Iisus Hristos, dintre care doar unul i-a adus mulțumiri și recunoștința sa. „Credința ta te-a vindecat!” îi spune Mîntuitorul.

Mă simt acasă. Slujba, cîntările stranei, icoanele toate îmi redau pacea sufletească și mă fac să uit cît de departe sunt de ai mei, dincolo de un continent și un ocean. Rugăciunea mea simt cum se unește cu a celor din jur căpătînd forță și verticalitate. Și asemeni lui Samuel, șoptesc: „Vorbește, Doamne, robul tău te ascultă”.

Slujesc patru preoți, doi dintre ei află că sunt medici, un chirurg și un anestezist, ultimul e indian convertit la ortodoxie și preot celib. Dimineața la 6 sunt aici la biserică să slujească Utrenia și Sfînta Liturghie. Apoi merg la spital unde operează, seara slujesc la Vecernie, iar sîmbătă seara spovedesc. Doctori și de suflete, cum îmi spune cu un zîmbet frumos părintele paroh Alexander.

18 ianuarie

O zi frumoasă dar cu polei. Copaci mineralizați, o veveriță albă mînîncă bucățele de gheață în iarbă. De la fereastra mea văd un bătrîn stejar, o creangă grosă i-a fost amputată. Semnul lăsat seamănă cu o oglindă pe care s-a așternut gheața. Și deodată o pasăre roșie se ivește încalzînd ziua de februar.

Notez pe un petic de hîrtie de lîngă cafetiera în care bolborosește liniștitor cafeaua: Pasărea cu nume de Cardinal se mai numește și primăvara. Kentucky a inventat-o? sau ea a inventat fluviul Ohio și veverița asta albă din Louisville care se hrănește cu gheață în grădina mea de împrumut.

Mă îmbrac gros și plec la universitate. Deviza acestei universități din Louisville este: *Dare to be great!* Îndrăznește să fii mare, iar simbolul ei este pasărea Cardinal, despre care tocmai am scris înainte să ies din casă.

Iau autobuzul 29. La următoarea stație urcă doi amărâți, prost îmbrăcați, netuși, cu cizme pline de noroi. Se așază chiar în spatele meu. Unul dintre ei mă întreabă „E din blană adevărată căciula dumneavoastră, nu-i așa? Știți, bunicul era vânător, a făcut mulți bani, dar și a băut toate vulpile. La fel și tata, la fel și eu. Doar că eu nu mai vînez. Eu sunt vînatul”.

Sunt în biroul meu de la Universitatea din Louisville, camera 312 D, catedra de engleză și creative writing din clădirea „umanioarelor”, Bingham-Humanities. Am de corectat eseurile studenților mei. Aici fiecare curs are un număr. Eu predau trei cursuri de trei ori pe săptămînă, respectiv 202 introduction to creative writing, 102 freshman composition și 504 advanced creative writing.

Azi nu predau, așa că voi petrece toată dimineața la bibliotecă. Iau cartea de poezie *Chioșc* de Hans Magnus Enzensberger, în traducerea rafinată a poetului Michael Hamburger. Poetul german e supranumit și un „muzeu al literaturii moderne”, influențat clar de Brecht și Gotfried Benn. Mie mi se pare interesant, ironic, uneori cald. Prea rar printre oameni.

După ora 4, ies la o plimbare prin cartier, iar seara citesc *Jurnalele unui tînăr poet*, cine altul decît Rilke.

Între 15 aprilie 1898 și 22 decembrie 1900, poetul a ținut trei jurnale: Florența 15 aprilie - 6 iulie 1898, Schmargendorf 11 iulie 1898 - 26 septembrie 1900 și Berlin, Schmargendorf, St. Petersburg, Moscova și Worpswede, 27 septembrie 1900 - 22 decembrie 1900. În toate acestea, Rilke încearcă să redea și spiritualitatea intrinsecă a lucrurilor și locurilor și marea lui iubire pentru Lou Andreas-Salome, scriitoare, specialistă în Ibsen și Nietzsche, eseistă, cu 15 ani mai mare decît Rilke, ea avea 36 de ani, el 22 cînd s-au ținut prima oară. Avea să urmeze o pritenie de o viață.

Aceste jurnale sunt intersectate de poezii precum aceasta:

„Destinele sunt, și simt asta cu fiecare zi,
mai mult decît întîmplare, puțin mai puțin decît soartă,
sunt aer, simțit de bătaia unei aripi,
seri trăite de o roză”.

19 ianuarie

Mă pregătesc pentru pelerinajul de trei zile de la Mănăstirea Ghetzimani. Am luat de la bibliotecă o carte cu istoria acestei mănăstiri trapiste. Dar iată *CV-ul unui pustnic american*: Părintele Roman Ginn.

A crescut și și-a petrecut anii celui de al doilea război mondial cîntînd la trompetă într-o orchestră la modă (*swing era*). Era la Rio de Janeiro cînd SUA a lansat bomba atomică la Hiroșima. După un an de Brazila, a decis că „viața de muzician nu-i viață”, așa încît și-a vîndut trompeta „celui mai bun trompetist din Rio” și s-a întors acasă, în SUA.

În 1946, s-a călugărit la Mănăstirea Ghetzimani și o vreme a studiat teologia la Roma, dar s-a simțit atras de pustnicie și a plecat la o mînăstire din Chile unde a rămas 6 ani. Trei din acești ani i-a petrecut singur, ca pustnic în munții Anzi. Singurul lui tovarăș era un catîr bătrîn, de 20 de ani.

Curînd după întoarcerea sa la Mănăstirea Ghetzimani, în 1972, el a plecat din nou să trăiască în pustnicie, de data asta în Mexic, sus în munți, atît de sus, încît putea vedea ploaia de la 30 de mile distanță.

În 1990, s-a întors iar la Mănăstirea Ghetzimani, dar la cîteva mile depărtare, în plină pădure. Are o chilie, o cămăruță de 2 pe 2 și doi măgăruși pe nume Aliluia și Ossana. Gătește afară și-și ține puținele alimente într-o scorbura. Cultivă propria grădină doar cu cartofi, fasole și ceapă. În fiecare duminică merge la mînăstire pentru Sfinta Liturghie. Merge prin pădure și își spune: „Nu sunt aici ca să produc. Sunt aici ca să fiu”. Descriind astfel cei 30 de ani ai săi de pustnicie și de rugăciune pentru lume.

„Poezia nu e pedeapsă, e hrană!” e deviza celui mai mare festival de poezie din SUA. Totul se desfășoară sub cerul liber, dar și în cîteva corturi uriașe, cel mai mare are 2700 locuri. Cozi imense la intrare, amestec eclectic de stiluri, de voci, recitaluri de poezie fascinante. Un adevărat Woodstock al poeziei și al fanilor ei de toate vîrstele. Patru zile de poezie și numai poezie.

Și 15.000 de participanți. Foarte mulți elevi, 140 de autocare i-au adus pe acești tineri însetați de poezie care s-au regăsit și în cuvintele poetului laureat al statului New Jersey, Mark Doty: „Frumusețea poate opri suferința. Și nu poate exista frumusețea fără de adevăr, iar adevărul e lupta pentru cuvîntul autentic”.

În America, poezia, din fericire, nu e o cenușăreasă. Dovada o fac numeroasele catedre de poezie, recitalurile din marile universități susținute de cei mai buni poeți americani, dar și străini, atelierele de traduceri, centrele de poezie asemeni celebrului Stadler Center for Poetry din Pennsylvania, dar și festivalurile de poezie precum acesta de la Waterloo, din New Jersey.

„Scriu ca să mă vindec!” e scris pe numeroase pancarte la Waterloo, iar poetul Edward Hirshh rostește crezul său în fața sutelor de fani adunați în jurul său și al poeziei sale: „Poezia e informație spirituală care ne arată cine suntem. Poezia e pasiune, ritm, sunet”.